

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра Бухгалтерського обліку та аудиту
(повна назва кафедри)

РЕФЕРАТ

**кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра**
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(шифр та найменування спеціальності)
за магістерською програмою професійного спрямування
«Облік, аудит і оподаткування підприємницької діяльності»
(назва магістерської програми)

на тему: «Облік, аудит та аналіз в системі управління основними засобами підприємства (на прикладі ТОВ «Євротерминал»)»

Виконавець:

студентка 6 курсу ЗМ групи ЦЗФН

Пухка А.С.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

Науковий керівник:

кандидат економічних наук, доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Шерер І.Л.

(прізвище та ініціали)

(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. У сучасних умовах для здійснення виробничо-господарської діяльності та успішного конкурування на ринку підприємствам необхідно бути у повній мірі забезпеченими не тільки предметами праці, людськими та фінансовими ресурсами, а й засобами праці. Їх склад та структура визначають вид діяльності та виробничу потужність підприємства. При цьому, необхідно відзначити, що досить значну частку у виробництві складають основні засоби.

Проблемні аспекти обліку та аудиту основних засобів, а також аналізу їх стану та ефективності використання неодноразово ставали предметом дослідження вітчизняних та зарубіжних науковців, серед яких: Т.А. Бутинець, Ф.Ф. Бутинець, Л.Г. Ловінська, З.В. Григорова, Л.О. Леонова, В.В. Жук, І.В. Сіменко, І.Б. Садовська, Г.І. Кіндрацька, Г.В. Савицька та ін. Проте на сьогоднішній день низка принципів питань відносно підвищення ефективності облікового та аналітичного процесів на підприємстві залишається дискусійною.

Одним із головних чинників розвитку економіки, який безпосередньо впливає на збільшення обсягів виробництва без додаткових інвестицій, є поліпшення використання об'єктів основних засобів. Це, в першу чергу, зумовлює необхідність розробки сучасних підходів до організації і методики обліку, аналізу та аудиту основних засобів та приведення їх у відповідність до вимог міжнародних стандартів, при цьому враховуючи економіко-правову ситуацію в країні та національний досвід у цьому питанні.

Наявність невирішених проблем, дискусійна форма окремих теоретичних положень, їх безпосереднє практичне значення обумовлюють актуальність обраної теми.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає у поглибленні практичних засад обліку та аудиту основних засобів, а також аналізу їх стану та ефективності використання на досліджуваному підприємстві з визначенням шляхів їх адаптації до сучасних умов та вирішенням наявних проблемних аспектів.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- вивчення первинної та звітної документації з руху основних засобів, діяльності підприємства в цілому;
- дослідження вітчизняного нормативного поля обліку, аналізу та аудиту основних засобів;
- розкриття організації системи обліку та звітності операцій з основними засобами;
- визначення методики внутрішнього аудиту основних засобів;
- проведення аналізу основних засобів за базовими показниками, які визнаються в звітних формах;
- обґрунтування шляхів удосконалення обліку, аналізу та аудиту основних засобів з урахуванням вимог сучасного економічного розвитку суб'єкта та його потенційних можливостей.

Об'єкт дослідження. Об'єктом дослідження є процес організації і методології обліку, аудиту та аналізу основних засобів ТОВ «Євротерминал».

Предмет дослідження. Предметом дослідження є комплекс теоретичних та практичних питань бухгалтерського обліку та аудиту основних засобів у системі управління ТОВ «Євротерминал», яке спеціалізується у галузі надання логістичних послуг.

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи використовувалися наступні методи: порівняння – для встановлення відмінних та спільних рис у досліджуваних процесах та явищах; абстрагування – для безпосереднього виділення суттєвих факторів, які мають найбільше значення для оцінки стану та ефективності використання основних засобів; аналіз – для деталізації предмету дослідження на складові частини; логічний – при побудові логіки та структури кваліфікаційної роботи; синтез – для з'єднання окремих рис предмета дослідження в єдине ціле; методичний апарат економіко-математичного моделювання, а саме: регресія – для виявлення складових, які забезпечують поліпшення рівня віддачі основних засобів підприємства; зведення – при формулюванні рекомендацій, які безпосередньо допоможуть поліпшити ефективність господарювання на ТОВ «Євротерминал».

Інформаційна база дослідження. Інформаційною базою дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних учених, матеріали науково-практичних конференцій і семінарів, збірники наукових праць, довідкові та інформаційні видання, законодавчі та нормативні акти України, Кабінету Міністрів України, національні та міжнародні стандарти обліку й звітності, офіційні статистичні дані, бухгалтерська та фінансова звітність ТОВ «Євротерминал».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (73 найменувань) та 14 додатків. Загальний обсяг роботи становить 85 сторінки. Основний зміст викладено на 76 сторінках. Робота містить 28 таблиці, 7 рисунків.

Публікації. За матеріалами дослідження підготовлено до публікації наукову статтю: «Проблеми визначення ліквідаційної вартості основних засобів».

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі визначено сутність та поняття основних засобів, їх класифікація та оцінка.

Розглянуто нормативно-правове регулювання обліку основних засобів.

Досліджено проблеми визначення ліквідаційної вартості основних засобів.

В другому розділі проведено дослідження з питань практики обліку основних засобів в ТОВ «Євротерминал». Визначені основні проблемні аспекти організації та ведення обліку основних засобів та запропоновані шляхи їх вирішення.

В третьому розділі викладено методику внутрішнього аудиту основних засобів на підприємстві. Виконано аналіз стану та ефективності використання основних засобів. Виконано економіко-математичне моделювання ефективності відтворення основних засобів.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження були зроблені наступні висновки та пропозиції.

Основні засоби представляють собою фундаментальний елемент матеріально-технічної бази підприємства. Від правильного та своєчасного обліку основних засобів залежить процес їх оновлення, відтворення, поповнення та як наслідок – забезпеченість підприємства конкурентоспроможними засобами праці. Розвиток цього напрямку економіки залежить, в першу чергу, від своєчасного отримання надійної, достовірної, прозорої та повної обліково-економічної інформації.

Для забезпечення своєчасного та правильного обліку основних засобів та контролю за їх збереженням і використанням на підприємстві має бути розроблена економічно обґрунтована класифікація основних засобів за такими ознаками: натурально-речовим складом, функціональним призначенням, використанням, належністю, за відношенням до галузі народного господарства.

Нормативно-правову базу обліку основних засобів можна представити у вигляді чотирьох рівнів: законодавчий; нормативний; методичний; організаційний.

До проблем визначення ліквідаційної вартості основних засобів належать:

- відсутність затвердженої методики розрахунку;
- суб'єктивність при прогнозуванні майбутньої вартості об'єкта;
- складність обґрунтування розрахованої суми ліквідаційної вартості перед податковим органом.

На нашу думку, для вирішення вищеперерахованих проблем визначення ліквідаційної вартості основних засобів необхідно, в першу чергу, закріпити в П(С)БО 7 безумовну норму, яка б дозволяла використовувати нульову ліквідаційну вартість усіх об'єктів основних засобів без певних застережних умов. Такий підхід сприяв би усуненню наявних проблем та захищав би підприємство в процесі податкових перевірок, усуваючи різночитання законодавства з цього питання. Альтернативним вирішенням існуючих проблем є виділення на законодавчому рівні групи основних засобів (будівлі і споруди, транспортні засоби), для яких визначення ліквідаційної вартості є обов'язковим із зазначенням її конкретної методики розрахунку для кожної групи, а для всіх інших груп основних засобів – залишити ставку нуль.

В процесі дослідження організації обліку основних засобів на ТОВ «Євротерминал» було встановлено, що обліково-аналітичний процес на підприємстві організовано на достатньо високому рівні. Первинний, синтетичний та аналітичний облік основних засобів в цілому відповідає вимогам чинного законодавства, однак система бухгалтерського обліку потребує деякого вдосконалення.

До основних проблемних аспектів організації та ведення бухгалтерського обліку основних засобів на ТОВ «Євротерминал» можна віднести такі:

- своєчасно не проводиться переоцінка основних засобів;
- на балансі обліковуються основні засоби, за якими вийшов термін використання (повністю амортизовані), але які продовжують використовуватися в господарській діяльності;
- для всіх груп основних засобів на ТОВ «Євротерминал» застосовується прямолінійний метод амортизації.

Вище перераховані проблеми обліку основних засобів можуть бути вирішені при впровадженні низки рішень:

1. Проводити переоцінку основних засобів не рідше одного разу на рік для основних засобів, що зазнають значних, але не постійних змін справедливої вартості. Для об'єктів основних засобів, які зазнають незначних змін справедливої вартості, проводити переоцінку кожні 3-5 років відповідно до вимог МСБО.

2. Здійснити дооцінку вартості основних засобів, за якими термін використання закінчився, але які продовжують використовуватися в господарській діяльності. Це призведе до збільшення вартості основних засобів у балансі одночасно зі збільшенням суми власного капіталу та достовірного відображення даних активів у обліку.

3. Прямолінійний метод нарахування амортизації залишити для рахунків 103

«Будинки та споруди» та 109 «Інші основні засоби». Для рахунків 104 «Машини та обладнання» та 105 «Транспортні засоби», внаслідок швидкого зносу, пропонуємо використовувати методи зменшення залишкової вартості та прискореного зменшення залишкової вартості. Для рахунку 106 «Інструменти, прилади та інвентар» вважаємо за доцільне використання кумулятивного методу, тому що, на нашу думку, в перші роки експлуатації продуктивність обладнання значно вища, ніж у наступні.

Аналіз фінансового стану ТОВ «Євротерминал» показав наступне:

- активи аналізованого підприємства протягом 2018 року збільшилися. Цьому сприяло збільшення як необоротних, так і оборотних активів. В оборотних активах в найбільшій мірі збільшився обсяг розрахункових коштів.

- джерела активів підприємства протягом 2018 року збільшилися. Це відбулося за рахунок збільшення розміру зобов'язань підприємства. У зобов'язаннях підприємства зростання спостерігається як за довгостроковими, так і за поточними зобов'язаннями;

- аналіз коефіцієнтів ліквідності балансу свідчить про негативну тенденцію до зменшення платоспроможності підприємства. Цьому сприяло значне скорочення значень коефіцієнтів загальної та поточної ліквідності протягом року. До позитивних тенденцій необхідно віднести збільшення коефіцієнта абсолютної ліквідності;

- аналіз фінансової стійкості свідчить, що протягом аналізованого періоду підприємство мало нормальний фінансовий стан лише за рахунок наявності довгострокових зобов'язань.

Результати аналізу стану та ефективності використання основних засобів ТОВ «Євротерминал» свідчать про наступне:

- загальна вартість основних засобів зросла протягом аналізованого періоду. Зростання відбулося за всіма групами основних засобів в цілому;

- основні засоби на підприємстві знаходяться у хорошому стані;

- на підприємстві спостерігається підвищення ефективності використання всіх основних засобів. Цьому сприяє зростання показника віддачі основних засобів, в свою чергу, за рахунок росту віддачі активної частини основних засобів;

- аналіз впливу основних засобів на обсяг надання послуг показав, що аналізоване підприємство має резерв зростання обсягу надання послуг за рахунок підвищення питомої ваги активної частини основних засобів.

В процесі вивчення стану проведення внутрішнього аудиту нами була(и):

- запропонована модель аудиту основних засобів – поетапне проведення перевірки ведення обліку та відображення у фінансовій звітності основних засобів;

- розглянуті важливі аспекти аудиту основних засобів, а саме правильність їх оцінки, аналіз стану та структури, своєчасність і правильність нарахування амортизації;

- розроблені типові порушення, які можуть бути виявленні в результаті проведення аудиту основних засобів.

У ході моделювання ефективності відтворення основних засобів на ТОВ «Євротерминал» ми отримали модель, котра дозволяє оцінювати стан відтворення основних засобів та на основі отриманих результатів приймати конструктивні рішення щодо подальшої політики відтворення на підприємстві. Крім того, модель може бути корисна зовнішнім користувачам, зокрема майбутнім інвесторам, з метою оцінки доцільності вкладання інвестицій у дане підприємство.

